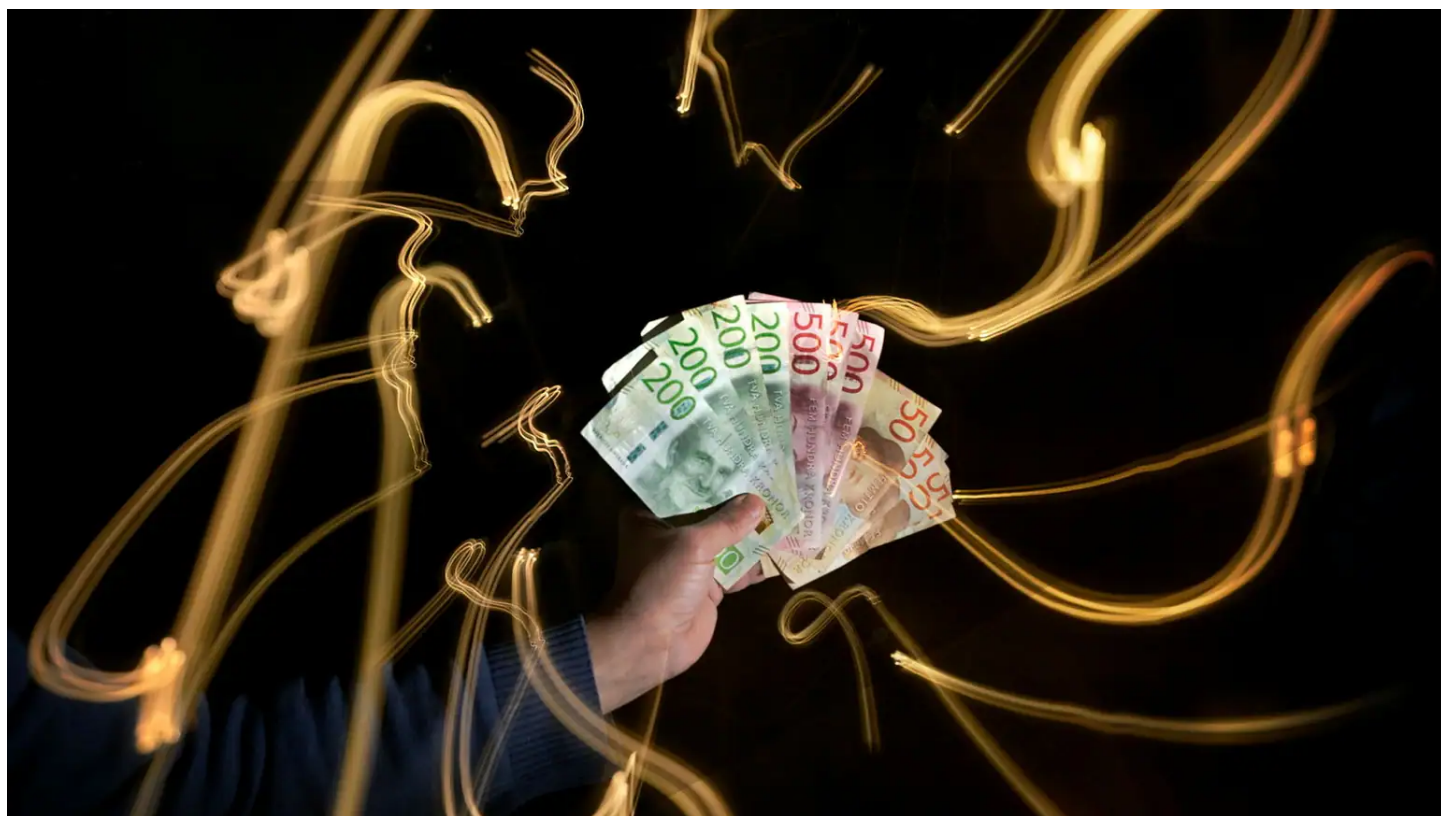

DN Debatt. "AI och distansarbetande tvingar fram skattereform"

Uppdaterad 2023-11-09 Publicerad 2023-11-06

Förslag på nya digitala skatter baserade på omställning, datavolym eller robotar bör undvikas, skriver artikelförfattarna. Foto: Janerik Henriksson/TT

DN DEBATT 7/11.

Gamla brister i skattesystemet kombineras nu med nya. Digitalisering bryter bandet mellan person och geografisk plats, och undergräver förmågan att finansiera en redan ansträngd välfärd. Vi har fem förslag på hur skatterna kan anpassas till den nya ekonomin, skriver Åsa Hansson och Joakim Wernberg i en rapport för Entreprenörskapsforum.

Få ut mer av DN som inloggad

Du vet väl att du kan skapa ett gratiskonto på DN? Som inloggad kan du ta del av flera smarta funktioner.

♡ Följ dina intressen

✉ Nyhetsbrev

Logga in

Skapa konto gratis

Det är mer än 20 år sedan skattesystemet i Sverige genomgick en grundläggande översyn. Mycket har hänt sedan skatte-reformerna på 1990-talet, och just nu upplever vi en digital strukturomvandling som kan medföra att dagens skattesystem inte förmår finansiera vår offentliga välfärd. Det är hög tid att modernisera skattesystemet för att göra det förenligt med den tid vi lever i.

Det framgår av rapporten [”Digitaliseringen utmanar skattesystemet”](#), som lanseras hos Entreprenörskapsforum på onsdag.

Hög skatt på arbete, stor skillnad i beskattning av arbets- och kapitalinkomster samt hög grad av decentralisering gör det svenska skattesystemet extra sårbart för digitaliseringens effekter. Den tekniska utvecklingen påverkar organisationen av arbete, produktion och konsumtion i ekonomin. Det utmanar de principer som dagens skattesystem bygger på, nämligen att ekonomisk aktivitet kan knytas entydigt till geografisk plats för att beskattas.

Digitaliseringen försvagar kopplingen mellan fysisk plats och ekonomisk aktivitet och påverkar möjligheterna att beskatta arbetsinkomster, en betydande skattebas och intäktskälla. Även förhållandevis små förändringar kan påverka förmågan att finansiera den redan ansträngda välfärden.

Foto: Janerik Henriksson/TT

Vi befärar att digitaliseringen kan få stor påverkan på skattesystemet. För det första innebär digitaliseringen att fördelningen av arbete mellan människor, organisationer och platser förändras. Framsteg inom artificiell intelligens (AI) bidrar exempelvis till att uppgifter kan utföras samtidigt på olika platser av samma maskin eller en människa med AI-verktyg.

Samtidigt minskar matchningskostnaden av utbud och efterfrågan på arbetsmarknaden genom digitala plattformar.

Det medför sannolikt en ökning av så kallade gigjobb och uppdragsarbete bland både låg- och höginkomsttagare.

När skillnaderna i beskattning mellan förvärvsinkomst och företagande är stora, som i Sverige, skapas ekonomiska incitament att omvandla hårt beskattad arbetsinkomst till lägre beskattad företagsinkomst. Redan i dag finns tydliga tecken på inkomstomvandling bland egenföretagare och anställda med företag vid sidan om ordinarie arbete. Det påverkar inte bara skatteintäkterna utan också incitamenten för arbete och hotar i förlängning skattesystemets legitimitet.

I det större perspektivet kan människor få jobb på företag i andra länder och bo kvar i Sverige, eller tvärtom flytta någon annanstans och arbeta i Sverige.

För det andra: när mobiliteten ökar, ökar möjligheterna att jobba på distans. Det blir lättare att bo och arbeta på olika platser. I det lilla perspektivet kan människor välja att bosätta sig i en kommun med lägre skatt än den de arbetar i. I det större perspektivet kan människor få jobb på företag i andra länder och bo kvar i Sverige, eller tvärtom flytta någon annanstans och arbeta i Sverige.

Eftersom Sverige har relativt hög beskattning av arbetsinkomst och stora skillnader i skattesats mellan kommuner kan det finnas ekonomiska incitament att bosätta sig utifrån ett skatteperspektiv. Exempelvis har Portugal haft attraktiva skatteregler för digitala nomader vilket har lockat individer. Många som arbetar i Silicon Valley i USA bor i Portugal.

Blir dessa trender mer än marginalfenomen kan det få betydande konsekvenser för det svenska skattesystemet och finansieringen av offentlig välfärd. Vi vet att individer och företag reagerar på skatteregler och tenderar att göra val som medför lägre skatt. Om skattesystemet inte anpassas i takt med tiden riskerar finansieringen av välfärden att urholkas. Här ges fem förslag på hur dagens system kan anpassas till morgondagens ekonomi och arbetsmarknad:

1. Flytta skatteuttaget från dagens högt beskattade arbetsinkomst till förhållandevis lågbeskattade områden som konsumtion och fastigheter. Det är angeläget för att värna dynamiken i svensk ekonomi, då arbete och kapital blir rörligare i en digitaliserad ekonomi, medan konsumtion och fastigheter har tydligare geografisk förankring. Trots Sveriges jämförelsevis höga skattekvot är skatteuttaget på just konsumtion och fastigheter lägre än i andra länder.

2. Beskatta konsumtion enhetligt. Det är en bred skattebas och en betydande del av momsnedläggningen rör geografiskt bunden konsumtion, till exempel livsmedel, transporter, restaurangbesök och hotellövernattningar. Det är både ineffektivt och medför gränsdragningsproblem när olika produktkategorier tjänstefieras och kombineras.

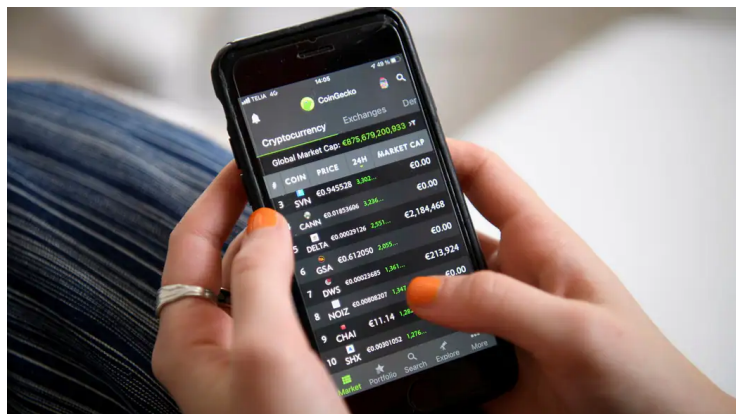

Foto: Henrik Montgomery/TT

3. Undvik att beskatta smala skattebaser och sådana som inte grundas på värdeökning eller inkomst eftersom det är mer snedvridande än att beskatta breda skattebaser. Förslag på nya digitala skatter baserade på omställning, datavolym eller robotar bör undvikas. Dessa skatter riskerar att snedvrider eller hämma investeringar och innovation.

4. Se över systemet med en hög grad av decentraliserad välfärd. I Sverige står kommuner för och finansierar en betydande del av välfärdstjänsterna inklusive vård, skola och omsorg. Kommunindelningen motsvarar inte längre de lokala arbetsmarknadernas utbredning och digitaliseringen utmanar nu gränsdragningen ytterligare. Detta, i kombination med ett redan komplicerat utjämnningssystem, riskerar att lägga sten på börda för den redan ansträngda välfärden.

5. Behåll innovationskraften i Sverige genom att se över avdraget för forskning och utveckling och göra det mer förutsägbart. FoU-undantaget skulle också kunna utvidgas för att hjälpa mindre företags digitala omställning.

Digitalisering och globalisering ökar internationell konkurrens. Det gör det än viktigare för Sverige att bygga ett välfärdssamhälle och skattesystem som är attraktivt att både bo och bedriva ekonomisk aktivitet i. Att sitta still i båten är inte ett alternativ.

[Läs fler artiklar från DN Debatt](#)

Text

Åsa Hansson, docent i nationalekonomi, Lunds universitet

